

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.95

28.11.2019.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 94. sednice Komisije za žalbe, održane 28.11.2019. godine, sa početkom u 18 sati, u Pres centru Udruženja novinara Srbije

Prisutni svi članovi Komisije: Višnja Arandelović, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Ljiljana Smajlović, Dragan Đorđević, Zlatko Čobović, Zorica Višnjić, Vera Didanović, Vida Petrović Škero, Snežana Andrejević i Filip Švarn

Ostali prisutni: Jovana Pešić iz Udruženja novinara Srbije, Emil Holcer, projekt menadžer Saveta za štampu i Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

(Snimak sednice može se videti na našem youtube kanalu [Savet za štampu](#))

Dnevni red:

- 1.Razmatranje žalbe „Južnih vesti“ na tekst objavljen na Gradskom portalu 018
- 2.Razmatranje žalbe Duška Nedinića na tekstove objavljene na portalu „Tpknews“
- 3.Razmatranje žalbe Ivana Radovanovića zbog odgovora u listu „Danas“

Članovi Komisije su na početku sednice obavješteni da je Asocijacija medija odlučila da na ovoj sednici Vera Didanović i Filip Švarn zamene članove Komisije Jelku Jovanović i Bojana Cvejića, koji rade u listu „Danas“ i ne bi mogli da odlučuju o toj žalbi.

1.Gordana Bjeletić, glavna i odgovorna urednica “Južnih vesti” podnela je žalbu jer je, kako je navela, “Gradski portal 018” objavio komentar u okviru kojeg je prepisana vest objavljena na “Južnim vestima” dan ranije, a bez navođenja izvora. U toku rasprave, Zorica Višnjić je ukazala da je vest prepisana sa portala „Južne vesti“ od reči do reči, sa čime se saglasio i Zlatko Čobović, koji je rekao i da u tekstu piše kako prenose „pojedini mediji“, ali da bi bilo fer da se navede koji su to mediji i da je trebalo da navedu to. On je objasnio da član 43 Zakona o autorskim i srodnim pravima dozvoljava korišćenje vesti, bez traženja dozvole, ukoliko je reč o tekucem događaju, što ovde nije slučaj. Dodao je i da „Južne vesti“ imaju pravila za preuzimanje informacija sa tog sajta, u kojima jasno piše da za svaki sadržaj koji se preuzima mora da bude naznačeno da je preuzet sa „Južnih vesti“, tako da Gradski portal 018 nije ni to uvažio. Zbog svega toga, smatra da je prekršena tačka 2 Poglavlja Poštovanje autorstva. Višnja Arandelović je prokomentarisala da bi volela da je Čobović bio tako strog i

kada se odlučivalo o žalbi „Nedeljnika“ na Tanjug, kada je rekao da nije bilo prekršaja Kodeksa, na šta je on odgovorio da su slučajevi različiti, i da on može, ukoliko ostali članovi Komisije žele i imaju strpljenja da uporedi sve prethodne slučajeve da se jasno vidi kako se izjašnjavao. Ljiljana Smajlović je rekla je da se smatra dobrom novinarskom praksom na zapadu da se navede ko je prvi objavio informaciju, te da bi volela da to bude i standard Komisije za žalbe, ali da joj se čini da Komisija nije do sada odlučivala tako. Dodala je da treba da postoji praksa Komisije, što, naravno, ne znači da ta praksa ne može i da se promeni, ali da treba da se objasni zašto se ta praksa menja. Vlado Mareš je ocenio da u sva tri slučaja koja su na ovoj sednici pred Komisijom postoji isti problem - pokušaj da se zastraše oni koji pišu i da im se zatvore usta, odnosno da je reč o maniru – nemoj da pišeš ono što vidiš, nego ono što ti ja kažem da pišeš. Rekao je da Kodeks u ovom slučaju jeste prekršen, dok je Filip Švarn naveo da misli da je Kodeks prekršen zato što je reč o komentaru u kome ne može da stoji „pojedini mediji“, jer se odnosi na konkretan tekst. Tamara Skrozza je takođe rekla da je izvor morao da se navede, čak i da se stavi link, jer moraju da postoje standardi kad je u pitanju preuzimanje sadržaja drugih medija. Vida Petrović Škero je naglasila da je Kodeks prekršen u delu komentara u kojem je prenet vest, koja je prepisana od reči do reči. Snežana Andrejević je, međutim, rekla da ima problem da se saglasi sa time da je Kodeks prekršen jer je reč o sadržaju koji je emitovan uživo na Fejsbuku, pa je možda svako mogao da to vidi i opiše na isti način, te da je u takvom slučaju teško pretendovati na kompletno autorstvo. Rekla je i da je za to da se autorska prava štite i u graničnim slučajevima, kao i da neće glasati protiv većinskog stava, ali da ne zna koliko je ovo dobar primer za postavljanje standarda. Dragan Đorđević je istakao je da ovaj slučaj ima drugačiju konotaciju, ako se uzme u obzir da je vlasnik portala i urednik član odbora za medije SNS-a u Nišu, te da nije siguran koji je motiv za objavljivanje komentara. Ukazao je i na to da je Komisija već više puta utvrdila da je „Gradski portal 018“ kršio autorska prava, a da oni nisu ni odgovarali na žalbe. Na ovo je reagovala Snežana Andrejević, apelujući na sve članove Komisije da se drže načela nepristrasnosti i da se predmeti ne smeju posmatrati na osnovu toga ko je u kojoj stranci. Naglasila je da Komisija treba da utvrdi da li je prekršen Kodeks i kakva je praksa Saveta i u tom kontekstu je potpuno suvišna informacija o stranačkoj pripadnosti bilo koga i zato ne želi ni da zna tako nešto. Rekla je da nikada nije, niti će, učestvovati u tako polarizovanim telima gde se odlučuje u zavisnosti od toga ko pripada kojoj političkoj opciji. Ljiljana Smajlović je podržala ovakav stav, rekavši da članovi Komisije treba da se uzdržavaju od svega što bi „nekome sa strane“ moglo da deluje pristrasno. Dragan Đorđević je odgovorio da je samo želeo da pruži dodatnu informaciju, jer u Kodeksu piše da je novinarstvo nespojivo sa članstvom u partiji. Vlado Mareš je rekao da on nije za to da Komisija samo utvrđuje principe, već da svaka žalba mora posebno da se posmatra, ako je moguće, sa što više znanja, i da se uvek mora uzeti u obzir i kontekst, a ne da se ignoriše činjenica da živimo u „žestoko polarizovanom društvu“, „na nas koji silno želimo da novinari budu slobodni i nezavisni“ i one koji ne dozvoljavaju slobodno novinarstvo. Nakon rasprave, Komisija je sa osam glasova „za“, dva „protiv“ i jednim „uzdržanim“ odlučila da je prekršena tačka 2 odeljka IX.

2. Duško Nedinić, predsednik Opštine Petrovac na Mlavi uputio je žalbu Savetu zbog pet tekstova, odnosno zbog toga što, kako je naveo, portal „Tpknews“ vodi medijsku hajku protiv njega, njegovih saradnika i porodice, iznoseći laži, dovodeći u zabludu građane i šireći paniku da je most u centru Petrovca koji se rekonstruiše, „popucao“ i „utonuo“. Tamara Skrozza je rekla da je Kodeks prekršen u dva teksta, jer bez obzira što je tema važna, ne može se o tome izveštavati suprotno Kodeksu. Dodala je i da ima razumevanja za probleme koje redakcija

ima u komunikaciji sa opštinskom vlašću, ali da se svejedno na može pisati na takav način. Sličnog mišljenja bio je i Filip Švarn, koji je rekao da se stanovišta Kodeksa ta dva teksta ne mogu braniti, bez obzira na to sa čim se portal suočava. Vlado Mareš je naveo da ne može da se saglasi sa ovim, jer postoji javni interes da se piše o toj temi, te da je, istina, bilo nekih ružnih reči u komunikaciji sa opštinom, koje se nama ne sviđaju, ali to naše „nesviđanje“ ne bi smelo da utiče na odluku. Vera Didanović je rekla da je tema od velikog javnog interesa, ali da je utoliko gore što je ovako obrađena, jer je time devalvirana. Zlatko Čobović je takođe ocenio da tema jeste od javnog interesa, ali da nije od javnog interesa da se u naslov stavi „fašisti“, „budale“ i sl. i dodao da je i iz odgovora redakcije jasno da su i oni svesna da tako ne treba da se radi. Po završetku diskusije, Komisija je sa deset glasova „za“ i jednim „protiv“ odlučila da je tekstom „Prepliće jezikom: Kako su Nedinić i njegove fašističke budale nasamarili građane Petrovca“ prekršena je tačka tačka 6 Odeljka IV, a tekstom „Utonuo 6 centimetara: Odloženo otvaranje mosta ‘Gospodar Veliki’ u Petrovcu na Mlavi tačka 4 Odeljka I i tačka 1 Odeljka V. Komisija je jednoglasno odlučila da u ostala tri teksta nije bilo prekršaja Kodeksa.

3. Ivan Radovanović podneo je žalbu Savetu za štampu zbog toga što mu je, kako je naveo, uskraćeno pravo na odgovor, odnosno jer je objavljena samo petina tog odgovora, a uz potpis je dodato da je kolumnista 'Informera'. U toku rasprave, Tamara Skrozza je rekla je ne vidi razlog zašto nije objavljen ceo Radovanovićev odgovor, jer nije bio ni predugačak, niti ista grublji ni od inicijalnog teksta, ni od ranijih Radovanovićevih reagovanja. Dodala je da ju je novinarski iznerviralo to što su izvukli i objavili samo rečenicu iz odgovora, čime je cela stvar potpuno obesmišljena. Vlado Mareš se nije saglasio sa tim da je Kodeks prekršen, naglašavajući da članovi Komisije za žalbe često pozivaju na „čvršći izbor urednika“, na jaču moderaciju, odnosno na to da više paze šta objavljuju, pa je ovo dobar primer postupanja urednika sa dužnom novinarskom pažnjom. Istakao je da je Radovanović deo „tajne družine predsednika države, koju vodi Beba Popović, a koja hoće da kroji medije i novinarstvo“, a koju Lekić pokušava da demaskira, da je reč o službenku predsednika države, koji povremeno zbaci službenički mantil, obuče novinarsko odelo i objavljuje nešto po „informerima i aloima, itd.“. Dodao je i da je urednik ispravno objavio samo onaj deo odgovora koji se odnosi na tekst Slaviše Lekića. Po mišljenju Vide Petrović Škero, međutim, to što je „Danas“ objavio nije odgovor, nego simuliranje odgovora. Ako hoćemo da razvijemo polemiku, onda treba objaviti odgovor barem u dovoljnoj meri da to izazove polemiku, jer ako „objavim samo rečenicu i to po mom izboru, onda nema polemike“. Nekorektnim je ocenila i to što je Radovanović potpisan onako kako se sam nije potpisao i dodala da se i time samo jednoj strani daje mogućnost da polemiše, a drugoj ne. Filip Švarn je takođe smatrao da je Kodeks prekršen, istakavši da je jedna od važnih stvari za novinarsku slobodu da svako ima pravo da odgovori, bez obzira da li će se taj odgovor svideti redakciji ili neće. Rekao je da je pravo na odgovor „svetinja“ i da ni novinari nisu bezgrešni, ali da bi mogli da kritikuju, da rade u javnom interesu, iznose stavove, moraju da budu spremni da uđu u polemiku i da objave mišljenja s kojim se ne slažu i to cena posla. Dodao je i da ne vidi zašto je Radovanovićev odgovor trebalo da se skрати tako da se obesmisli. Zlatko Čobović je, nasuprot ovome, rekao da misli da to što je Radovanović poslao nije pravi odgovor i da ga nije ni trebalo tako objaviti, jer je reč o mišljenju i mogao je biti objavljen kao lični stav. On je objasnio da je, po Zakonu o javnom informisanju i medijima, tačnije članu 83, urednik dužan da objavi odgovor osim u slučajevima ako postoje razlozi da to ne učini. Ti razlozi su navedeni u članu 97 i to su, između ostalog, ako se ne odnosi na informaciju na koju

podnosilac tvrdi da odgovora, ako ne sadrži tvrdnju o činjenicama već mišljenje ili ako se ne osporava istinitost, potpunost ili tačnost. Ovo što je „Danas“ objavio od Radovanovićevog demantija jedino je što se može dovesti u vezu sa dve rečenice u tekstu Slaviše Lekića u kojima je on pomenut. Rekao je i da se ne može smatrati preinačenjem odgovora to što je Radovanović potpisan kao kolumnista „Informera“, jer on to jeste i ne treba da ga bude sramota zbog toga. Vera Didanović je istakla da član 97 Zakonu o javnom informisanju i medijima kaže da se odgovor objavljuje bez izmena, izostavljanja i dopuna, kao i da je kratak Radovanovićev odgovor mogao biti objavljen, a ako nisu želeli da ga objave, mogli su da mu ga vrate i da kažu da ga neće objaviti jer ne ispunjava uslove za to. Svođenje relativno kratkog teksta na dve rečenice, jeste, rekla je, kršenje Kodeksa, što, inače, nije karakteristično za „Danas“. Ljiljana Smajlović je rekla da ne misli da ovo nije karakteristično za „Danas“, jer joj se čini da su oni dosta liberalni u objavljivanju uvreda na račun drugih ljudi, a kad treba da se objavi odgovor, onda kažu da ne dozvoljavaju da se vređaju njihovi autori. Ona je upitala Zlatka Čobovića da li bi kao sudski veštak ovo isto rekao na sudu i da li bi on odbio da objavi odgovor i rekla da joj se čini da se neki članovi Komisije opredeljuju na osnovu kriterijuma koji nisu novinarski. Čobović je rekao da ne zna šta bi on uradio, verovatno bi mu vratio odgovor i rekao da napiše ponovo, ali da je to sad „šta bi bilo, kad bi bilo“, kao i da je on pogrešna adresa za pitanje zašto je „Danas“ objavio samo jednu rečenicu, jer to ne zna. On veruje da odgovor ne ispunjava zakonske uslove da bude objavljen. Čobović je rekao da Ivan Radovanović ima pravo da odgovori na ono što se odnosi na njega - na dva navoda u kojima je on pomenut. Ovakav odgovor, kakav je dao, ne može se smatrati odgovorom. On u odgovoru nigde ne pominje navode koji se odnose na njega, a odgovara na prozivke na svoj račun. To može da bude lični stav, mišljenje i da tako bude i objavljeno, da to bude polemika. Ljiljana Smajlović je ocenila da pristojan urednik ne bi objavio tekst u kojem nekoga optužuju da je nekome napisao knjigu, dakle iznosi teške optužbe bez trunke dokaza, a da se onda poziva na to da po zakonu ne može da objavi odgovor. Jer, šta je onda sa onim pošteno i pravično iz loga Saveta za štampu? Rekla je i da Komisija treba da se bavi time šta je posao urednika, odnosno kakav je urednički postupak, a ne kakav je Ivan Radovanović, kome mora biti omogućeno da odgovori „sve i da je najgori na svetu“. Po mišljenju Višnje Arandelović, odgovor Radovanovića mogao da se objavi, podsetivši i da je „Danas“ objavljivao i mnogo nepristojnije tekstove, recimo Lekićeve ili Basarine. Rekla je i da je promena potpisa Ivana Radovanović takođe veoma loša, ne zato što smatra da je sramota biti kolumnista „Informera“, nego zato što nije u redu da se uz nečiji potpis bilo šta dodaje. Po okončanju rasprave, Komisija je sa devet glasova „za“ i dva „protiv“ odlučila da je „Danas“ prekršio tačku 6 Odeljka IV.

Sednica je završena u 19.15 sati.

Zapisnik vodila

Gordana Novaković

Predsedavajuća

Višnja Arandelović